

Kennisnet

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Webinar onderzoek Beter zicht op verzuim

Les op afstand en
actieprogramma Digitale School
Vanessa Lambrecht en Ellen Ros

KBA Nijmegen
Mariska Roelofs en Rita Kennis

2 februari 2026

Opname

Deze presentatie wordt opgenomen.

Als het goed is staat je camera uit, en zo niet, zet hem uit.

De opname van de presentatie wordt later gedeeld op lesopafstand.nl en op onderwijsnetwerk digitalisering.

Vragen?

Je kan vragen stellen in de chat.

We proberen de vragen nog in de sessie te beantwoorden en anders komen we er achteraf op terug.

Actieprogramma Digitale School

samenwerking ministerie van OCW en Kennisnet

Het actieprogramma bevat 2 onderdelen:

- Inzetten van digitaal afstandsonderwijs voor thuiszittende leerlingen (via de subsidieregeling)
- Inzetten op preventieve inzet van digitaal afstandsonderwijs ter voorkoming van uitval (via het delen van goede voorbeelden van o.a. de coalities, onderzoek, congressen enz.)

Waar werken we naar toe?

- › Digitaal afstandsonderwijs wordt onderdeel van aanbod passend onderwijs
- › Aantal thuiszittende leerlingen terugbrengen naar nul
- › Dekkende wetgeving
- › Samen leren door o.a. praktijkonderzoek

16 coalities in heel
Nederland
Praktijkonderzoek
Wetgeving

20 november 2026
Dag van het digitaal
afstandsonderwijs

Ontdek meer op onze website lesopafstand.nl
en blijf op de hoogte via de nieuwsbrief

Les op afstand

Samen maken we
onderwijs mogelijk –
op afstand én dichtbij!

Beter zicht op verzuim

Webinar

2 februari 2026

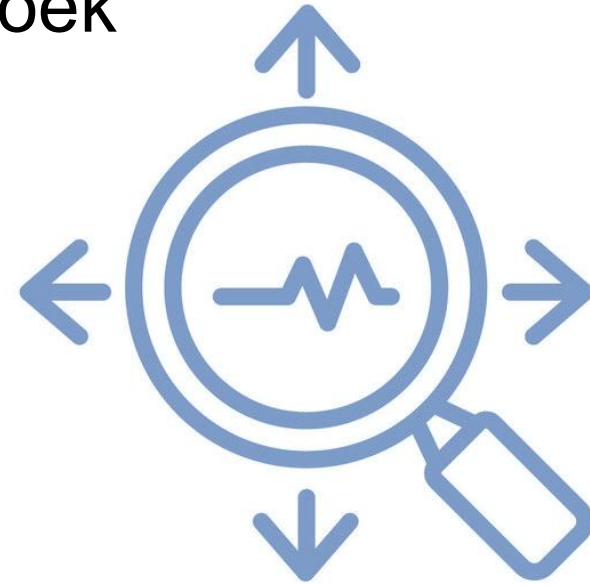

Introductie

- Voorstellen
- Inhoud presentatie
 - Toelichting opzet onderzoek
 - De term 'thuiszitters' (terminologie)
 - Prevalentie afwezigheid
 - Oorzaken langdurige afwezigheid
 - Naar een andere definitie
 - Betekenis voor registratie, melding en telling
- Beantwoording vragen na afloop presentatie

Het onderzoek

- Opdrachtgever en aanleiding onderzoek
- Onderzoeksdoel en -vragen
- Opzet onderzoek
 - Deskresearch
 - Interviews
 - Vragenlijst scholen po/vo/go/mbo
 - Vragenlijst afdelingen Leerplicht (gemeenten)
 - Vragenlijst samenwerkingsverbanden po en vo
 - Reflectie-/validatiebijeenkomst

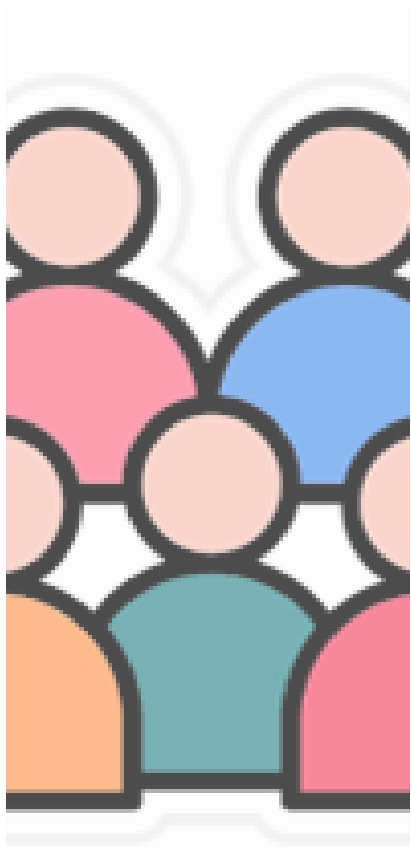

De term 'thuiszitters'

- Stigmatisering van de leerling
- Niet eenduidig en duidelijk
- Beter passende en dekkende term niet eenvoudig
- Paraplubegrip *'Kinderen en jongeren die niet het volledig (afgesproken) onderwijsprogramma (kunnen) volgen'*
- 'Onderwijsmissers'

Langdurig verzuim en afwezigheid: diverse groepen

- Groep onderwijsmissers is breed en divers
- Thuiszitters is:
 - Langdurig ongeoorloofd verzuim
 - Absoluut verzuim
- Groep onderwijsmissers is breder. Ook:
 - Langdurig geoorloofd verzuim
 - Vrijstellingen 5 onder a en 5 onder b
 - Structureel afwezige leerlingen (>50%, ongeacht oorzaak)

Prevalentie van afwezigheid: fors hogere aantallen [1]

- Langdurig relatief verzuim (≥ 4 weken aaneengesloten, ongeoorloofd)
 - Leerplichttelling (2023-2024): 4.292
 - Schatting vanuit het onderzoek: ca. 11.000 IIn (0,45%)
 - Mogelijke verklaringen: registratie & melding, beoordeling verzuim, onderscheid 18+/18-
 - Prevalentie hoger in (v)so en mbo, in aantallen vooral vo-IIn
- Langdurig geoorloofd verzuim (≥ 4 weken aaneengesloten, geoorloofd)
 - Geen onderdeel van huidige definitie thuiszitten
 - Schatting vanuit onderzoek: ca. 17.000 IIn (0,71%)
 - Prevalentie hoger in m.n. (v)so en vo, in aantallen vooral vo-IIn

Prevalentie van afwezigheid: fors hogere aantallen [2]

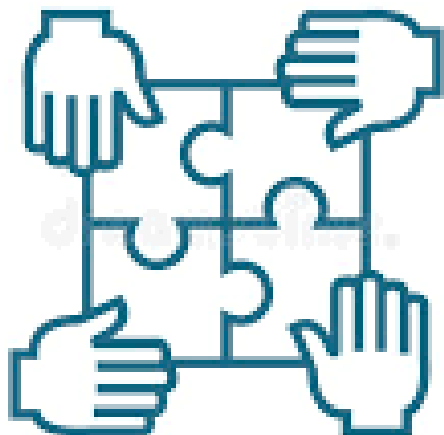
- Andere kijk: structurele afwezigheid van $\geq 50\%$
 - Relevantie van stapeling en combinatie van ziekteverzuim en ongeoorloofd verzuim
 - Verzuim hoeft niet aaneengesloten te zijn, wel structurele afwezigheid
 - Schatting vanuit het onderzoek: ca. 62.500 lln (2,64%)
→ **Cijfers niet op te tellen bij eerdere aantallen!**
 - Prevalentie hoger in (v)so en mbo, in aantallen echter ook po-lln
- Absoluut verzuim
 - Leerplichttelling 2023-2024: 14.979 lln (0,62%)
 - >50% geen vorige schoolinschrijving, veel nieuwkomers

Prevalentie van afwezigheid: fors hogere aantallen [3]

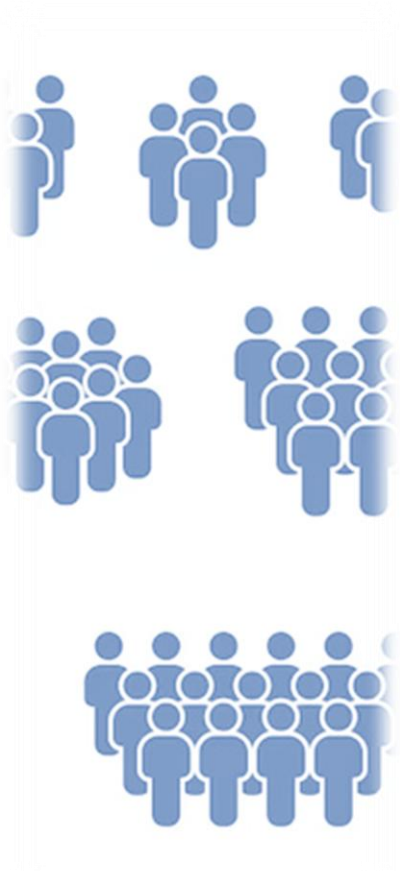
- Vrijstellingen 5 onder a en 5 onder b
 - Geen onderdeel van huidige definitie thuiszitten
 - Leerplichttelling 2023-2024: 9.726 lln (0,40%) 5 onder a
 - Leerplichttelling 2023-2024: 2.475 lln (0,10%) 5 onder b
 - Sterke groei in afgelopen jaren
- Samenvattend:
 - Veel meer kinderen en jongeren die niet het volledig (afgesproken) onderwijsprogramma (kunnen) volgen dan de groep thuiszitters waarover in de leerplichttelling wordt gerapporteerd
 - Grote verschillen tussen, maar zeker ook binnen onderwijstypen

Oorzaken langdurige afwezigheid

- Onderverdeling in 4 niveaus/factoren
 - Individuele (kindgebonden) factoren
 - Factoren in directe omgeving kind
 - Factoren in (school)systeem
 - Externe factoren
- Veelal samenspel van factoren, wisselwerking
- Beoordeling oorzaak sterk afhankelijk van wie je dit vraagt
- Beeld scholen:
 - Individuele factoren meest genoemd
 - Factoren gerelateerd aan (school)systeem veel minder genoemd
- Beeld gemeenten:
 - Wijkt af van beeld scholen
 - Gemeenten noemen (veel) vaker ook schoolgebonden factoren als oorzaak

Naar een andere definitie

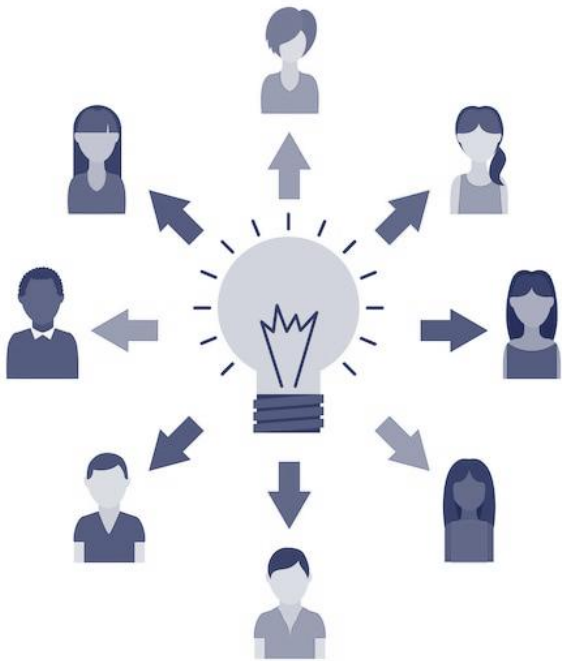

- Huidige definitie thuiszitters geeft geen volledig en foutloos beeld
- Aanpassing definitie wenselijk én noodzakelijk, maar geen eenduidigheid over mee te tellen subgroepen
- *‘Kinderen en jongeren die niet het volledig (afgesproken) onderwijsprogramma (kunnen) volgen’* (onderwijsmissers) als paraplu laten dienen
 - Absoluut verzuim
 - Vrijstellingen 5 onder a en 5 onder b
 - Wel schoolinschrijving, maar (langdurig/veelvuldig) niet volgen volledig (afgesproken) onderwijsprogramma
 - Voor laatste groep: op termijn onderscheid (on)geoorloofd en aaneengeslotenheid afwezigheid loslaten
- Op korte termijn:
 - Voor absoluut verzuim aanpassing in definitie (vanaf 4 weken)
 - Naast absoluut en langdurig relatief verzuim, ook vrijstellingen 5 a/b en langdurig *geoorloofd* verzuim in beeld brengen

Betekenis voor registratie, melding en telling

- Verbetering registratie en analyse (patronen) aan-/afwezigheid op schoolniveau
- Vergroten zicht op oorzaken
 - Ofwel via registratieverplichting en horen van leerling/ouders (schoolniveau)
 - Ofwel via periodieke monitoring d.m.v. veldraadpleging (landelijk niveau)
- Aanpassing in melding en telling van afwezigheid
 - Verplichte melding structurele afwezigheid via Verzuimloket (ipv langdurig relatief verzuim)
 - Korte termijn: verplichte melding geoorloofd verzuim (geaggregeerd niveau)
 - Korte termijn: verbreden (*leerplicht*)telling met subgroepen
- Verduidelijken rollen en verantwoordelijkheden
 - Duidelijk moet zijn welke partijen welke rol/verantwoordelijkheid hebben bij welke subgroep
 - Primair doel: oplossing bieden die aansluit bij behoefte jongeren

Tot slot

- Een andere definitie, term en betere registratie zal het probleem ‘thuiszitten’ niet oplossen
- Doel van registratie en melding van verschillende subgroepen is ook ...
 - ... niet enkel om te registreren en beter zicht te krijgen op de omvang
- Primaire doel: oplossing bieden die aansluit bij behoefte van de jongeren
- Echter, om (potentiële) ‘onderwijsmissers’ te *kunnen* helpen en een passende oplossing te kunnen bieden:
 - moet je ze eerst *allemaal* vroegtijdig in beeld hebben;
- Passende oplossing en in te zetten acties en verantwoordelijkheden kunnen verschillen:
 - per subgroep (jongere)
 - naar onderliggende oorzaken

Vragen?

- Link naar rapportage: <https://kbanijmegen.nl/publicaties/onderwijs-en-ondersteuning/beter-zicht-op-verzuim-eindrapportage/>
- Evt. aanvullende vragen:
 - m.roelofs@kbanijmegen.nl
 - r.kennis@kbanijmegen.nl